

Ковалькова Т. О.

старший викладач кафедри психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

ВИКОРИСТАННЯ ВИКЛАДАЧЕМ ПРОБЛЕМНОГО МЕТОДУ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Здійснено аналіз важливості застосування проблемного методу педагогами під час навчальних занять для стимулювання пізнавальної активності студентів.

У професії психолога важливе місце займають професіоналізм, активність, вмотивованість та вміння зрозуміти іншу людину. Тому, у психолога мають бути сформовані фундаментальні наукові знання, що вимагає ґрунтовної науково-експериментальної підготовки студентів. Психологу необхідно уміти ефективно застосовувати професійні знання в практичній діяльності: проводити психологічну діагностику, індивідуальні та групові консультації з дітьми та дорослими, здійснювати індивідуальну й групову психокорекцію, розробляти і реалізовувати програми профілактики відхилень у поведінці та розвитку дітей, здійснювати соціально-психологічну і психолого-педагогічну експертизу, проводити просвітницьку роботу в сфері психології, розв'язувати конфліктні ситуації, постійно підвищувати свій професійний рівень.

Ми погоджуємося із думкою В. Панка, який вважає, що завдання прогнозу успішності підготовки майбутніх психологів-практиків до їхньої професійної діяльності залежить від удосконалення процесу формування особистісного стилю діяльності спеціаліста. Викладачу необхідно досягнути якостей, які б характеризували майбутнього спеціаліста у вищому ступені

його продуктивності щодо надання кваліфікованої психологічної допомоги особистості [4].

Зміст та організацію праці психолога можна правильно оцінити, лише визначивши рівень професійної майстерності спеціаліста, який відображає ступінь засвоєння отриманих знань та умінь. Ось чому для їх отримання викладачам необхідно застосовувати активні методи в навчально-пізнавальному процесі, так як вони є більш ефективними для роботи зі студентами.

До активних методів навчання належать: аналіз конкретних ситуацій, ігри-змагання, ігрове проектування, психологічний тренінг та ін. До одного з активних методів навчання відноситься метод створення педагогом ситуації-проблеми або ситуаційної задачі.

Проведений аналіз психологічної та педагогічної літератури свідчить про важливість проблемних методів для активізації навчальної діяльності майбутніх психологів. Дидактичні особливості проблемної лекції висвітлені в дослідженнях А. Вербицького, М. Махмутова, О. Матюшкіна, В. Оконя, С. Рубінштейна, М. Скаткіна, І. Лернера, А. Фурмана та інших вчених, які сформулювали поняття «проблема», «проблемна ситуація» та «проблемне навчання». Так, науковці довели, що проблемне навчання дозволяє активізувати пізнавальну діяльність суб'єктів навчання за рахунок розвитку їхніх творчих можливостей та самостійності. Вони вважають, що проблемні методи формують у студентів систему понять і способів розумової діяльності та дозволяють засвоювати знання в ході практичної роботи; розвивати творчі здібності й самостійність у процесі пізнавальної діяльності [2, с. 29].

С. Смирнов вважає, що, на думку дослідників, основна складність у проблемному навчанні – це підбір проблемних завдань. Вони повинні викликати інтерес у студентів; одночасно давати знання з навчальних предметів відповідно до навчальних планів та програм; бути доступними, тобто опиратися на вже отримані знання; бути в «зоні найближчого розвитку»; розвивати професійне мислення [5, с. 176].

Проблемні методи передбачають навчання за допомогою створення проблемної ситуації, яка спонукає майбутніх психологів до пошуку й вирішення певних протиріч, а отже, набуття нових знань та практичних умінь. Проблема ситуація – це ситуація існування суперечностей між поставленою метою й можливістю її досягнення. Головною метою проблемної ситуації є активізація навчальної діяльності студентів, стимулювання їхнього пізнавального інтересу, забезпечення позитивного психологічного клімату та настрою в аудиторії після її розгляду. Проблема ситуація може бути подана викладачем на початку розгляду навчальної теми й використовуватися як основа для вивчення матеріалу, а також після вивчення окремого питання або теми для узагальнення й систематизації матеріалу. У процесі пояснення матеріалу викладач пропонує студентам логічні запитання, відповіді на які потрібно під час роботи. В процесі проведення лекції або практичного заняття застосовують прийоми постановки проблеми; проблемного завдання у вигляді питання; повідомлення суперечливої інформації; визначення фактів, які викликають непорозуміння; співставлення життєвих знань з науковими; постановка питання, на яке повинен відповісти студент, прослухавши частину лекції і зробити висновки [1].

Під час проведення такого заняття студентам пропонують не лише проаналізувати ситуацію, але й прийняти відповідне рішення, яке обґрунтовується під час обговорення в аудиторії. Однак, необхідно, щоб проблема, яку розглядають слухачі не виходила за межі якоїсь конкретної фахової діяльності, тоді її можна назвати фаховою задачею. Ці задачі можуть бути використані не лише для отримання знань, але й формування практичних умінь і навичок. Фахові задачі розглядаються педагогами на практичних заняттях. Даний проблемний метод ініціює навчально-пізнавальну діяльність дорослих шляхом імітації умінь та навичок, достатніх для їх фахової діяльності.

Ми погоджуємося з твердженням В. Оконя, який вважає, що проблемне

викладання засноване не на передачі готової інформації, а на отриманні слухачами певних знань та вмінь шляхом вирішення теоретичних і практичних проблем. Суттєвою характеристикою цього викладання є дослідницька діяльність студента, яка з'являється в проблемній ситуації і змушує його ставити питання – проблеми, формувати гіпотези та перевіряти їх під час розумових і практичних дій [3, с. 222].

Отже, застосування проблемного методу під час навчання майбутніх психологів є необхідним, адже стимулює студентів до активного пошуку вирішення суперечностей, забезпечує наявність позитивних емоцій під час навчальних занять та дозволяє формувати практичні уміння та навички.

Список використаних джерел:

1. Вітвицька С. С. Інноваційні педагогічні технології в підготовці вчителів / С. С. Вітвицька // Вісн. Житомир. держ. ун-ту. – 2009. – № 43. – С. 45-48. – Бібліогр.: 4 назв.
2. Двучичанская Н. Н. Инновационные компетентностно-ориентированные педагогические технологии в естественно-научном образовании / Двучичанская Н. Н. // Инновации в образовании. – 2011. – № 4. – С. 26-39.
3. Оконь В. Введение в общую дидактику / Винценты Оконь; [пер. с польск. Л. Г. Кашкуровича, Н. Г. Горина]. – М. : Высшая школа, 1990. – 382 с.
4. Панок В. Г. Реформування змісту, форм і методів підготовки практикуючих психологів як нагальна вимога суспільної практики / В. Г. Панок // Проблеми підготовки і підвищення кваліфікації практичних психологів у вищих навчальних закладах. – К. : Ніка-Центр, 2002. – С. 18-28.
5. Смирнов С. Д. Педагогика и психология высшего образования : от деятельности к личности : учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений / С. Д. Смирнов. – М. : Издательский центр «Академия», 2001. – 304 с.